

SOCIAAL VEILIGHEIDSBELEID

Versie 5, bijgesteld januari 2022

Inhoudsopgave:

Inhoudsopgave:.....	2
1. Inleiding	3
2. Wet Veiligheid op School.....	4
3. Onze visie en missie.....	5
3.1. Onze missie en visie.....	5
3.2. Ons pedagogisch klimaat.....	6
4. Ons IKC en sociale veiligheid	6
5. Sociale veiligheid en grensoverschrijdend gedrag	7
5.1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?	7
5.2. Vormen grensoverschrijdend gedrag	7
6. Vormgeven aan sociale veiligheid	9
6.1. Visie, kernwaarden en afspraken	9
6.2. Inzicht in veiligheidsbeleving en incidenten.....	10
6.3. Scheppen van voorwaarden	10
6.4. Pedagogisch vakmanschap.....	11
6.5. Preventieve activiteiten	11
6.6. Signaleren en effectief handelen	12
7. Borgen van sociale veiligheid	12
8. Veiligheidscoördinator en vertrouwenspersonen.....	13
8.1. Veiligheidscoördinator	13
8.2. Intern vertrouwenspersoon (contactpersoon)	14
8.3. Extern vertrouwenspersoon.....	14
9. Klachtenregeling en klachtencommissie	14
10. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	15
BIJLAGE 1: Protocol handelen bij grensoverschrijdend gedrag	16
BIJLAGE 2: Protocol Sociale media en ongewenst online gedrag	19
BIJLAGE 3: Formulier incidentenregistratie (opgenomen in Parnassys)	22

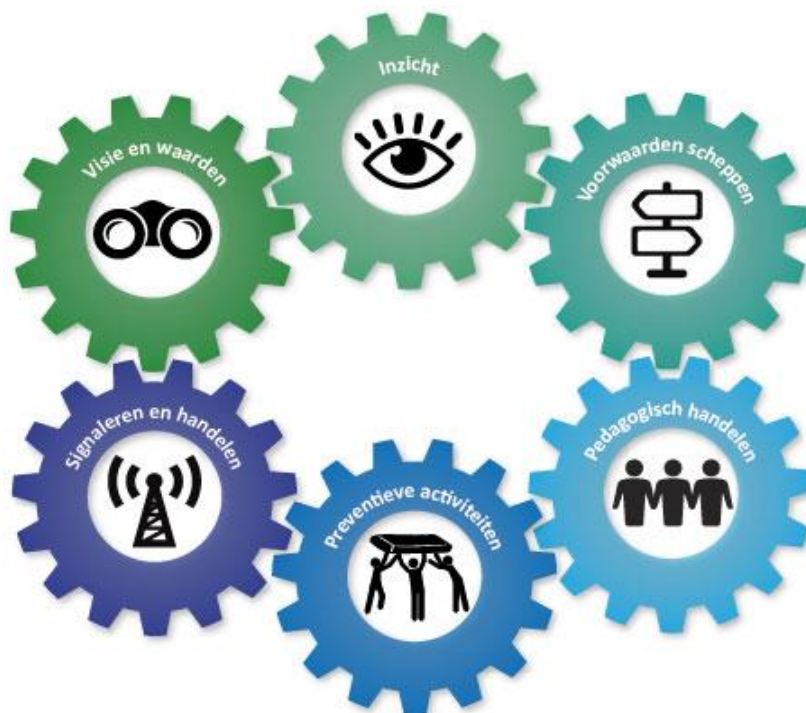
1. Inleiding

IKC de Brug is een voorziening voor kinderen van 2 tot 13 jaar, waar basisonderwijs, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, buitenschoolse opvang samengaan in een multifunctioneel gebouw. In ons IKC werken leerkrachten en pedagogisch medewerkers samen binnen één pedagogische en educatieve doorgaande lijn. Vanuit een veilige en vertrouwde omgeving begeleiden wij onze kinderen in de volle breedte van hun ontwikkeling.

In deze notitie beschrijven we ons sociaal veiligheidsbeleid. Dit maakt integraal onderdeel uit van het pedagogisch klimaat in ons IKC. *Waarom een sociaal veiligheidsbeleid?*

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich prettig, veilig en vertrouwd voelen en dat zij vorm en inhoud kunnen geven aan hun basisbehoeften (*relatie, competentie en autonomie*). Kinderen zijn pas in staat om te leren en zichzelf te ontwikkelen als ze zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Daarvoor is het nodig dat zij zich gezien en geaccepteerd voelen en dat ze het gevoel hebben erbij te horen.

Wij benoemen verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag en beschrijven hoe wij sociale veiligheid in ons IKC, vorm geven en borgen. We gaan in op een aantal “regelzaken”, zoals afspraken over de veiligheidscoördinatie, vertrouwenspersonen en de klachtenregeling. In de bijlagen zijn protocollen opgenomen die ingaan op het hanteren van grensoverschrijdend gedrag en ongewenst online gedrag. Sociale veiligheid is een set van samenhangend beleid, waarbij onderstaande schema leidend is geweest:

In Nederland is de Stichting School en Veiligheid actief en zij ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat. De website www.schoolenveiligheid.nl biedt veel praktische richtlijnen en waardevolle achtergrondinformatie.

Stefan de Jonge
Directeur IKC de Brug

2. *Wet Veiligheid op School*

Scholen in het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs zijn verplicht zorg te dragen voor een veilige school. Sinds augustus 2015 is de Wet Veiligheid op School van kracht die tot doel heeft pesten aan te pakken en de veiligheid van leerlingen op school te vergroten. De onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs. Ook ziet de inspectie toe op naleving van wetten en regels, zoals de zorgplicht van de school voor de sociale veiligheid van de leerlingen.

Het bevoegd gezag van de school heeft de plicht gekregen om zorg te dragen voor de veiligheid op school, waarbij het bevoegd gezag in ieder geval:

1. Beleid met betrekking tot de veiligheid voert;
2. De veiligheid van leerlingen op school monitort met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft;
3. Er zorg voor draagt dat bij één of meerdere personen ten minste de volgende taken zijn belegd:
  - *Het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten;*
  - *Het fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten.*

Hieronder worden deze drie punten kort toegelicht.

1. Veiligheidsbeleid

Scholen zijn als gevolg van deze wet verplicht een papieren veiligheidsbeleid om te zetten in praktijk. De verplichting bestaat uit het ontwikkelen van een set samenhangende maatregelen, gericht op preventie en het afhandelen van incidenten. Dit beleid dient gevormd te worden met alle betrokkenen van de school en verankerd te worden in de dagelijkse praktijk.

2. Monitoring

De wet schrijft voor dat scholen jaarlijks de veiligheidsbeleving van leerlingen moeten monitoren met een instrument dat een actueel en representatief beeld geeft van de veiligheid van de leerlingen. De school is vrij in de keuze van het instrument. Het instrument moet wel valide, betrouwbaar zijn en voldoen aan de wettelijke eisen. De monitoring moet drie soorten vragen bevatten:

- *Vragen naar het vóórkomen van incidenten op school;*
- *Vragen over de veiligheidsbeleving van leerlingen;*
- *Vragen over het welbevinden van leerlingen.*

3. Aanspreekpunt pesten en coördineren anti-pestbeleid

Voor ouders en leerlingen is het van belang om een laagdrempelig aanspreekpunt te hebben op school wanneer zij te maken krijgen met pesten. De wet schrijft voor dat er op iedere school een persoon is die fungeert als vast aanspreekpunt. Daarnaast moet er ook iemand binnen de school die het beleid tegen pesten coördineert. Het gaat om hierbij nadrukkelijk om het beleggen van taken en niet om het creëren van een nieuwe functie.

3. Onze visie en missie

De basis van ons sociaal veiligheidsbeleid wordt gevormd door onze visie en missie.

3.1. Onze missie en visie

Visie & missie

De missie van onze school laat zich goed lezen in de naam van ons IKC: “De Brug”. Wij vervullen als IKC namelijk een brugfunctie tussen peutertijd en pubertijd. De vier pijlers onder De Brug symboliseren de aspecten waar wij voor staan; welbevinden, ontwikkeling, zorg en verantwoordelijkheid. Onze visie hebben we verwoord binnen deze vier pijlers onder De Brug:

Welbevinden

Voor ieder mens geldt dat je beter functioneert wanneer je “lekker in je vel zit”. Ouders kunnen van ons verwachten dat wij een goed pedagogisch klimaat creëren en veel aandacht besteden aan het welbevinden van onze kinderen. Zo wordt er in alle groepen Rots en Watertraining gegeven. Deze training richt zich onder andere op de ontwikkeling van sociale competenties, het voorkomen en aanpakken van pesten en weerbaarheid. Ook wordt er door middel van de methode Taakspel vanaf groep 3 aandacht besteed aan een positief werkklimaat. Wij verwachten van ouders dat ze in het belang van hun kind(eren) het IKC ondersteunen en op een respectvolle wijze met alle medewerkers communiceren.

Ontwikkeling

We streven voor alle kinderen een brede ontwikkeling na, met aandacht voor zowel de verstandelijke, sociaal-emotionele, creatieve, geestelijke als lichamelijke ontwikkeling. Ieder kind is uniek en maakt hierin een eigen ontwikkeling door. In de onderbouw sluiten we hier op aan met ontwikkelingsgericht onderwijs (Lev Vygotski). In de midden- en bovenbouw werken we met methodes voor de verschillende vakgebieden. Wij zetten tevens in op Engels vanaf groep 1. Alle leerlingen krijgen dagelijks Engels. Kinderen zijn van jongs af aan heel ontvankelijk voor taal, zij leren taal op een natuurlijk manier verwerven. Wij werken hierbij toe naar het kwaliteitskeurmerk van Early Bird. Op het gebied van talentontwikkeling geven we in zowel de onderbouw als de bovenbouwgroepen diverse periodes in het jaar Atelieronderwijs. Hier hebben de kinderen keuze uit een aanbod van activiteiten (workshops) die bijzondere materialen, bijzondere ruimtes en soms speciale begeleiding behoeven.

Zorg

We omringen kinderen met zorg. Kinderen worden gevolgd met behulp van observaties door de leerkrachten en diverse kind volgsystemen. Zo maken wij gebruik van het KIIK observatiesysteem voor peuters en onderbouw groepen. Daarnaast maken we gebruik van het Cito leerling en onderwijsvolgsysteem. Onze leerlingen ontvangen extra begeleiding wanneer daartoe aanleiding is. Dat kan een tijdelijke dip zijn, een laag tempo bij het verwerven van een nieuwe vaardigheid of leerproblemen als dyslexie of gedragsmatige blokkades. Ook zijn er leerlingen die juist extra uitdaging nodig hebben. Daarvoor gebruiken we de DHH (digitaal handelingsprotocol hoogbegaafdheid). Extra zorg bespreken we uiteraard altijd met ouders/verzorgers.

Verantwoordelijkheid

Wij helpen de kinderen verantwoording te nemen voor hun eigen leerproces. We leren hen zelf keuzes te maken, te plannen en eigen werk kritisch te bekijken. Dit doen we onder andere door het voeren van kindgesprekken waarin het eigen leren en welbevinden centraal staat. We leren kinderen ook verantwoording nemen voor elkaar. Respectvol omgaan met elkaar en samenwerken krijgen veel aandacht. Samenwerken krijgt bij ons onder andere vorm door middel van diverse coöperatieve

werkvormen die tijdens onze lessen plaatsvinden. Tot slot vinden wij een goede samenwerking met ouders/verzorgers van groot belang voor de ontwikkeling van onze leerlingen. We zijn immers samen De Brug!

3.2.   *Ons pedagogisch klimaat*

Op teamniveau wordt regelmatig aandacht besteed aan en afspraken gemaakt over het pedagogisch klimaat bij ons op school. Naar de kinderen toe vertalen we dat in onze houding en het hanteren van duidelijke afspraken door de hele school heen.

Deze schoolafspraken luiden als volgt:

- Zeg ik stop, hou dan op
- In de klas en in de hal, zachtjes praten overal
- Wie rent hierbinnen, moet opnieuw beginnen
- Gaat de bel, dan stopt het spel.

Onze afspraken over omgaan met elkaar zijn als volgt:

- We zijn aardig voor elkaar
- We luisteren naar elkaar
- We spelen samen
- We helpen elkaar
- We zijn zuinig op elkaars spullen
- We praten met elkaar als er iets is.

Deze afspraken komen gedurende het hele schooljaar in een cyclus van 10 weken aan bod.

Ouders/verzorgers worden door middel van de tweewekelijkse nieuwsbrief steeds ingelicht over de afspraken die centraal staan in die twee weken.

4.   *Ons IKC en sociale veiligheid*

Wat verstaan wij onder sociale veiligheid? In ons IKC wordt voortdurend aandacht gegeven aan het realiseren van een sociaal veilig klimaat en aan het voorkomen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag. Wij kijken kritisch naar onszelf en zorgen ervoor dat elk incident leidt tot verkleining van de kans op nieuw grensoverschrijdend gedrag. We streven een cultuur na, waarin zowel kinderen, ouders als medewerkers aan het denken worden gezet over hun houding en handelen en waarin hier open over wordt gepraat.

Kinderen zitten op ons IKC om te leren en zich te ontwikkelen. Ze zijn daartoe pas in staat als ze zich *veilig* voelen en zichzelf kunnen zijn. Daarvoor is nodig dat zij zich gezien en geaccepteerd voelen en dat zij het gevoel hebben erbij te horen. Zorgen voor sociale veiligheid gaat over méér dan het tegengaan van onveiligheid. Kinderen hebben ruimte nodig om te mogen ontdekken waar grenzen liggen, om fouten te maken, om te leren verantwoordelijkheid te nemen en daarop te worden aangesproken. Voor kinderen is ons IKC ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten en waar zij kennismaken met de samenleving én leren omgaan met verschillen in normen, waarden en omgangsvormen.

Sociale veiligheid op het IKC betreft de sociale omgang met elkaar; kinderen, ouders en medewerkers, waarbij er vanuit respect oog is voor verschillen tussen elkaar en iedereen op een verdraagzame wijze omgaat met de ander, zonder daarbij de grenzen te overschrijden.

5. Sociale veiligheid en grensoverschrijdend gedrag

5.1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag leidt tot onveiligheid en doet impliciet en expliciet afbreuk op de persoonlijke integriteit, privacy en het welbevinden van de ander. Wanneer we omschrijven wat wij verstaan onder grensoverschrijdend gedrag, geven we daarmee tegelijkertijd aan welke tegenovergestelde normen en waarden wij koppelen aan ons gewenste gedrag in het IKC.

Grensoverschrijdend gedrag kent vele verschijningsvormen. Hieronder volgt een opsomming van ontoelaatbaar gedrag dat zich alledaags, in het klein of groot, in de groep of op het speelplein, kort of langdurig, in ons IKC kan voordoen:

- *Buitensluiten van de groep, isoleren, negeren, samenzweren;*
- *Uitgescholden worden vanwege het anders zijn (kleding, uiterlijk, gedrag, levensovertuiging);*
- *Fysiek bedreigd worden; geïntimideerd worden;*
- *Slaan, schoppen, trekken, duwen, spugen of niet gewenst vastgehouden worden;*
- *Belemmerd worden in je vrijheid van bewegen;*
- *Berekenend gedrag om iemand te kleineren of te kwetsen;*
- *Herhaaldelijk, systematisch en langdurig kwetsen;*
- *Roddelen, beledigen, belachelijk maken, uitlachen;*
- *Bijnamen geven;*
- *Gemene briefjes schrijven, apps (of online-berichten) versturen, cyberschelden;*
- *Buiten school opwachten, bedreigen, intimideren;*
- *Op weg naar huis achterna rijden; naar het huis van het slachtoffer gaan;*
- *Bezittingen afpakken of vernielen;*
- *Verbale agressie; schelden of schreeuwen.*
- *Seksueel/fysiek ongewenst gedrag*

Wanneer grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van het slachtoffer zich regelmatig voordoet, spreken we van pesten. Er is sprake van een ongelijke situatie. De veroorzaker ligt altijd boven; het slachtoffer is kwetsbaar en weinig weerbaar. De veroorzaker heeft negatieve bedoelingen en wil pijn doen, kwetsen, intimideren of macht uitoefenen. Grensoverschrijdend gedrag komt ook regelmatig in groepsverband voor: veroorzaker, meelopers en supporters tegenover een geïsoleerd slachtoffer.

5.2. Vormen grensoverschrijdend gedrag

Agressie en geweld

Kinderen die schreeuwen en vloeken, een vechtpartij op het speelplein of medewerkers die bedreigd worden door ouders. Opstandig en agressief gedrag zijn niet altijd te voorkomen. Daarom is het van noodzakelijk om een duidelijk signaal af te geven naar kinderen en ouders dat agressief gedrag niet getolereerd wordt. In het geval van maatregelen is het van belang om vervolgens met de daders en ouders afspraken te maken en deze te blijven monitoren.

Discriminatie

Discriminatie betekent het onterecht verschil maken in de behandeling van mensen, bijvoorbeeld op basis van geslacht, godsdienst, handicap, leeftijd, afkomst, huidskleur, ras, burgerlijke staat of seksuele voorkeur. Discriminatie is in Nederland verboden. Bij discriminatie gaat het niet altijd om feitelijke discriminatie. Waar we mee te maken krijgen zijn veel vaker kinderen, ouders en wellicht ook collega's die zich gediscrimineerd voelen. Wanneer een kind of medewerker zich gediscrimineerd voelt, heeft dat gevolgen voor het gevoel van veiligheid in de groep en binnen ons IKC.

Pesten

Wij willen dat er een positieve sfeer heerst in het IKC en dat kinderen prettig met elkaar omgaan. Toch komt pesten voor op elk IKC. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en systematische karakter. De inzet van pestgedrag is altijd macht en intimidatie. Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen en ruzie. Iedereen loopt het risico gepest te worden. Sommige kinderen hebben een grotere kans om slachtoffer te worden van pesten, bijvoorbeeld vanwege hun seksuele geaardheid of andere etnische afkomst.

Polarisatie – een groeiend wij/zij-denken

In de samenleving lijkt het wij/zij-denken toe te nemen. Kinderen nemen dat mee het IKC in. Tegenstellingen zijn niet erg, als de kloof maar niet te groot wordt. Dan verdwijnt de nuance en ligt polarisatie op de loer. Bij polarisatie gaat het om uiteenlopende opvattingen met negatieve statements over de andere partij. Bij toenemende polarisatie groeit de gespreksstof en de emotie, terwijl de redelijkheid afneemt. We willen graag met redelijke argumenten de vooronderstellingen weerleggen. Maar redelijkheid kent in deze situatie beperkingen. Als feiten het tegendeel bewijzen, kun je die niet simpelweg blijven ontkennen.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Kinderen ontwikkelen zich op allerlei gebieden, ook op seksueel gebied. Seksueel gedrag van kinderen is meestal normaal gedrag dat passend is bij de leeftijd van het kind, maar soms krijgen we te maken met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat kleuters elkaar half ontbloot onderzoeken in de poppenhoek of dat jongens in groep 8 pornoplaatjes binnen een WhatsApp-groep versturen. Als een kind seksueel gedrag vertoont dat als normaal en leeftijdsadequaaf kan worden bestempeld, kan het dus nog steeds ongewenst gedrag betreffen en daarmee grensoverschrijdend zijn. Om adequaat te kunnen handelen is het van belang om te weten wat hoort bij de normale seksuele ontwikkeling van kinderen.

Intolerantie ten opzichte van seksuele diversiteit

Een veilig IKC is dat ook voor LHBT-kinderen, -ouders en -medewerkers. LHBT staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel en transgender. Speciale aandacht voor seksuele diversiteit blijkt nodig te zijn om LHBT-kinderen zich veilig te laten voelen. Sommige mensen hebben bijvoorbeeld een ongemakkelijk gevoel bij zichtbare homoseksualiteit. Ook niet genderconform gedrag (stoere meiden en zachtvaardige jongens) is voor een aantal mensen moeilijk te accepteren. Dit “afwijzende” gevoel kan leiden tot een klimaat op het IKC, waarin LHBT-kinderen zich niet veilig voelen. LHBT-kinderen zijn vaker het slachtoffer van pesten. De monitor ‘Sociale veiligheid in en rond scholen’ laat zien dat LHBT-leerlingen zich onveiliger voelen op school dan heteroleerlingen. Zij hebben vaker te maken met geweld, pesten, buitensluiting, roddels en kwetsende grappen.

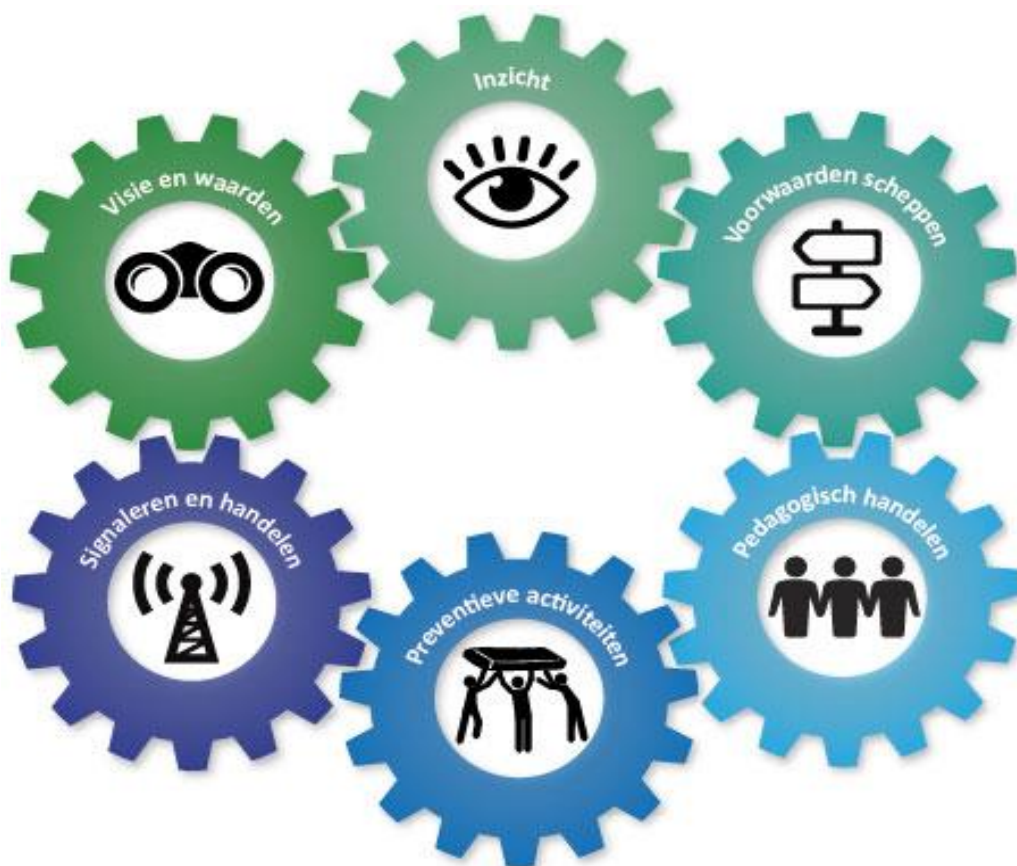

6. Vormgeven aan sociale veiligheid

Verschillende onderzoeken wijzen erop dat aanwezigheid van de onderstaande zes elementen in het beleid succesfactoren zijn voor een sociaal veilig klimaat. Het opstellen van gedragsregels, protocollen en sanctiebeleid is niet voldoende om kinderen, ouders en medewerkers een gevoel van veiligheid te geven. Om vorm te geven aan sociale veiligheid is activiteit nodig op de volgende velden:

- *Gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden en afspraken;*
- *Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en monitoring;*
- *Scheppen van voorwaarden, samenwerken met partners buiten het IKC;*
- *Positief pedagogisch handelen; ondersteunende houding, voorbeeldgedrag, verbindende relaties;*
- *Preventieve activiteiten en programma's in het IKC, gericht op kinderen, ouders en medewerkers;*
- *Signaleren en effectief handelen bij grensoverschrijdend gedrag en incidenten.*

Deze zes velden worden hieronder nader toegelicht:

6.1. Visie, kernwaarden en afspraken

Visievorming

Sociaal beleid begint met het opstellen van een visie over hoe wij denken over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen en de grenzen daarin. Daaruit vloeien doelstellingen en gedragsnormen voort. Medewerkers in het IKC spelen een belangrijke rol in het zorgen voor sociale veiligheid en in het signaleren en begrenzen van grensoverschrijdend gedrag. Ons handelen krijgt richting via de visie, normen en waarden van ons IKC.

Normen en waarden

Regels zijn de gewoonste zaak van de wereld. Kinderen leren om hun jas aan de kapstok te hangen, niet te rennen in de gangen en elkaar niet te storen in de groep. Normen en waarden zorgen ervoor dat kinderen, ouders en medewerkers op het IKC samen kunnen leven en werken. Regels vormen enerzijds een leidraad voor gedrag; anderzijds vormen ze een toetssteen bij overtredingen. Om normen en waarden in de hoofden van iedereen te houden is voortdurend overleg noodzakelijk.

6.2. Inzicht in veiligheidsbeleving en incidenten

Incidentenregistratie

Incidentenregistratie is een instrument om het veiligheidsbeleid te monitoren. Duidelijk moet zijn waar en welke incidenten gemeld kunnen worden. Het heeft de voorkeur dat één persoon hiervoor verantwoordelijk is. In ons IKC is dat de veiligheidscoördinator (zie hoofdstuk 8). Incidentenregistratie is een instrument om het veiligheidsbeleid te evalueren en waar nodig bij te stellen. Periodiek worden gegevens geanalyseerd, hetgeen kan leiden tot aanpassing van het sociaal veiligheidsbeleid.

Monitoring en sociale veiligheid

Om het gevoel van sociale veiligheid onder kinderen in kaart te brengen, is verplichte monitoring ingesteld. Met behulp van de monitor peilen wij twee keer per schooljaar het *veiligheidsgevoel* van de kinderen. Daarbij vult een representatief deel van de kinderen de monitor in. Omdat jonge kinderen de monitor nog niet kunnen invullen, is het voor het primair onderwijs voldoende als er vanaf groep 6 of uiterlijk groep 7 wordt gemonitord. Dit doen wij op IKC De Brug uiteraard ook. Zodoende krijgen we een goed beeld van de veiligheidsbeleving en kan het veiligheidsbeleid worden geëvalueerd en bijgesteld.

6.3. Scheppen van voorwaarden

Betrokkenheid van kinderen en ouders

Kinderen, ouders en medewerkers zijn samen verantwoordelijk voor het pedagogisch klimaat. Daarom is het goed als zij betrokken worden bij het vormgeven van beleid en een rol hebben bij de uitvoering ervan. De relaties binnen ons IKC worden sterker als er duidelijke afspraken over onderlinge communicatie zijn en er commitment is. Bij grensoverschrijdend gedrag blijken IKC-brede interventies, die niet alleen gericht zijn op het individuele kind maar ook op de IKC-omgeving, de thuisomgeving en leeftijdsgenoten, het meest effectief om herhaling van dit gedrag te voorkomen.

Leerlingenzorg

Er is ook een relatie tussen individuele leerlingenzorg en sociale veiligheid. Wij willen voor kinderen met een ingewikkelde thuissituatie of met leer- en gedragsproblemen een veilige plek creëren. Voor hen wordt gerichte individuele begeleiding georganiseerd. Als er sprake is van een problematische thuissituatie wordt er een beroep gedaan op het ondersteuningsteam. Individuele aandacht voor zorgkinderen vergroot niet automatisch de sociale veiligheid op het IKC maar draagt daar wel toe bij.

Samenwerken met partners buiten het IKC

In de samenwerking tussen het IKC en de ketenpartners (ondersteuningsteam, sociaal team, politie) is het belangrijk dat verantwoordelijkheden van de verschillende partijen duidelijk zijn. Ketenpartners kunnen mede vormgeven aan de sociale veiligheid in ons IKC. Zij kunnen (indien gewenst) een rol spelen bij het aanpakken van incidenten, onveilige situaties thuis of in de omgeving van ons IKC.

6.4. Pedagogisch vakmanschap

Het tijdig signaleren van en ingrijpen bij grensoverschrijdend gedrag hoort bij een veilig klimaat. Het uitdragen van normen en waarden is een verantwoordelijkheid van iedere medewerker en ons voorbeeldgedrag is daarbij cruciaal. Leerkrachten en pedagogisch medewerkers helpen kinderen om vormingsdoelen te bereiken. Door pedagogisch vakmanschap wordt de persoonlijke, sociale en morele ontwikkeling van kinderen gestimuleerd. Hierbij zijn drie perspectieven te onderscheiden:

1. Pedagogische opdracht. Hiermee wordt het doelbewust handelen van de leerkracht en pedagogisch medewerker bedoeld, waarbij hij/zij werkt aan maatschappelijke en ontwikkelingsgerichte doelen rond vorming, burgerschap en sociale integratie.
2. Pedagogisch-didactisch handelen. Hierbij gaat het om vormgeven van het leren zelf. Het pedagogisch klimaat dient bij te dragen aan een veilige en zorgzame leeromgeving. Verschillen tussen kinderen worden erkend en op deze verschillen wordt ingespeeld door kinderen te ondersteunen en te vertrouwen/ en vertrouwen te geven.
3. Pedagogisch klimaat. Het pedagogisch klimaat dient zo te zijn dat de concentratie van kinderen op het onderwijs optimaal is en dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen tot haar recht komt. Een stimulerend pedagogisch klimaat houdt rekening met de basale behoeften van kinderen: goede relaties, competentie en autonomie.

Bij een positief pedagogisch klimaat in de groep gaat het om onder andere:

- Het hanteren van duidelijke gedragsnormen en grenzen, het aanleren van sociale vaardigheden voor gewenst gedrag en het stimuleren van positief gedrag van individuele en groepen kinderen.
- Omgaan met de verschillen tussen kinderen door het bieden van maatwerk: het afstemmen van de onderwijsleersituatie op de ontwikkelingskansen van individuele kinderen.
- Aandacht voor de zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van kinderen en hun betrokkenheid in de groep.

6.5. Preventieve activiteiten

Door het aanbieden van activiteiten en voorlichting wordt de sociale veiligheid versterkt. Het gaat hierbij voornamelijk om aandacht voor de volgende thema's:

Burgerschapsvorming

Burgerschapsvorming staat in relatie tot het bevorderen van een sociaal veilig klimaat. In ons IKC besteden we aandacht aan burgerschapsvorming. Het is belangrijk dat burgerschap niet versmald wordt tot het bespreekbaar maken van moeilijke maatschappelijke thema's of het ondernemen van en bijdragen aan maatschappelijke en culturele activiteiten. In ons IKC kunnen we burgerschap in de praktijk voorleven, hetgeen bijdraagt aan een sociaal veilig klimaat. Zo is het IKC een mini-samenleving die dient als oefenplaats voor jonge burgers, om te kunnen oefenen met sociale omgangsvormen en te leren omgaan met verschillen in opvatting. Kinderen leren op de thema's respect, diversiteit, acceptatie en tolerantie te reflecteren en een bijdrage te leveren aan de zorg voor hun omgeving. Ze leren omgaan met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.

Seksuele diversiteit

De belangrijkste doelstelling van relationele en seksuele vorming is kinderen te ondersteunen bij een gezonde seksuele ontwikkeling en hen leren seksueel verantwoorde keuzes te maken. Zo kunnen zij ook leren seksuele diversiteit te respecteren. Ze krijgen betrouwbare informatie en durven eerder

vragen te stellen over seksualiteit. Kinderen ontwikkelen waarden en normen, worden weerbaarder en leren respectvol met elkaar om te gaan. Hierbij zullen we rekening houden met LHBT-kinderen. Zij kunnen zich minder veilig voelen op school dan heteroleerlingen. Zij kunnen meer te maken met geweld, roddels en pesten. Wij doen jaarlijks mee aan de week van de lentekriebels, waarin er extra aandacht is voor seksuele ontwikkeling en relaties.

Sociale competenties

Positief sociaal gedrag van kinderen bevordert de veiligheid op ons IKC. We besteden aandacht aan het aanleren van een positieve manier van omgaan met elkaar, het versterken van de eigen weerbaarheid en assertiviteit, het constructief oplossen van conflicten en open te staan voor verschillen tussen mensen. Dit doen we o.a. door middel van de Rots en Watertraining die we schoolbreed inzetten. Tevens wordt vanaf groep 3 in elke groep gewerkt met de methode Taakspel. Medewerkers en ouders zijn rolmodel als het gaat om sociale competenties.

Mediawijsheid

Sociale veiligheid gaat ook over de 'online' veiligheid. Grensoverschrijdend gedrag op sociale media vormt een bedreiging voor de veiligheid van kinderen. De maatschappelijke impact van sociale media wordt steeds groter. Daarom is het belangrijk dat kinderen kritisch met media om kunnen gaan. Zij moeten leren hoe ze al die informatie kunnen filteren en hoe ze bewust deel kunnen nemen aan onze mediasamenleving. Binnen ons IKC werken we met een leerlijn mediawijsheid voor de groepen 1 t/m 8. Gedurende de jaarlijkse week van de mediawijsheid besteden we binnen ons IKC extra aandacht aan dit deelthema. Maar uiteraard ook op het moment dat zich een incident voordoet rondom bijvoorbeeld mediagebruik in de groep.

6.6. Signaleren en effectief handelen

Het tijdig signaleren en hanteren van grensoverschrijdend gedrag zorgt ervoor dat situaties niet escaleren of dat de gevolgen voor slachtoffers zo veel mogelijk beperkt worden. Wanneer kinderen gedrag vertonen dat op ons IKC niet getolereerd wordt, hebben we de verantwoordelijkheid om in actie te komen. In de bijlagen van deze notitie zijn de protocollen opgenomen hoe te handelen bij:

1. Grensoverschrijdend gedrag;
2. Sociale media en ongewenst online gedrag.

We wegen voortdurend af of gedrag van kinderen (nog) toelaatbaar is of een grens overschrijdt. Vaak is het niet zo zwart wit. De context van een situatie bepaalt hoe gedrag geduid moet worden. Met elkaar deze afwegingen bespreken, helpt om de grens tussen toelaatbaar en niet toelaatbaar makkelijker te bepalen en om er met elkaar één lijn in te trekken.

7. Borgen van sociale veiligheid

Borgen van sociale veiligheid houdt in dat wij datgene doen wat nodig is om structureel te werken aan een veilig IKC-klimaat. Sociale veiligheid heeft daarmee een plek en is ingebed in het pedagogisch klimaat en de kwaliteitszorg. Hierbij hoort ook het voorbereid zijn op en het voorkomen van nieuwe uitingsvormen van onveilige situaties en incidenten. Sociale veiligheid in ons IKC wordt geborgd door:

- *Regelmatig evalueren van het sociaal veiligheidsbeleid;*
- *Jaarlijks monitoren van de veiligheidsbeleving van kinderen;*
- *Incidentenregistratie en vertaling naar beleid;*
- *Het digitaal veiligheidsplan; jaarlijkse evaluatie en bijstelling.*

Evaluatie sociaal veiligheidsbeleid

Het sociaal veiligheidsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd in het kernteam, de MR en het IKC team. Bij de evaluatie worden de uitkomsten van de sociale monitor en de incidentenregistratie betrokken. Aandachtspunten en verbeterpunten worden opgenomen in het digitaal veiligheidsplan dat jaarlijks wordt bijgesteld. Daarmee wordt het zorgen voor een sociaal veilig klimaat een continu proces. Het IKC maakt van sociale veiligheid een voortdurend en vanzelfsprekend punt van aandacht.

Sociale monitor

Twee keer per jaar (najaar en voorjaar) peilen wij met de sociale veiligheidsmonitor van Vensters PO de veiligheidsbeleving van kinderen. Deze monitor voldoet aan de eisen van betrouwbaarheid en validiteit. Er is een verantwoordingsdocument afgegeven, waaruit blijkt dat de monitor aan de door de inspectie gestelde eisen voldoet. De monitor wordt afgenomen bij alle kinderen van de groepen 6 t/m 8. Zodoende ontstaat een representatief beeld. De uitkomsten van de monitor worden vertaald naar het beleid en actiepunten in het veiligheidsplan.

Sociogrammen

Twee keer per jaar maken we voor alle groepen sociogrammen (november en mei van elk schooljaar), waarin samenwerken en vriendschapsrelaties goed weergegeven worden op basis van wat leerlingen zelf ingeven. Dit geeft ons veel informatie over vriendschapsrelaties en samenwerken in de groep, waardoor we de bijbehorende groepsprocessen ook beter kunnen managen. We gebruiken Sometics structureel voor alle groepen. Daarbij nemen we de groep 1 kinderen *tot en met oktober* mee voor de sociogrammen die middels Sometics in november gemaakt worden.

Incidentenregistratie

Een belangrijk instrument om het veiligheidsbeleid te monitoren, is het registreren van incidenten (Parnassys). In ons IKC is de veiligheidscoördinator verantwoordelijk voor de incidentenregistratie (zie hoofdstuk 8). Het is een instrument om het veiligheidsbeleid jaarlijks te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Digitaal veiligheidsplan

Het digitaal veiligheidsplan is een hulpmiddel bij het ontwikkelen van een eigen aanpak voor sociale veiligheid. De onderwerpen, die in het digitaal veiligheidsplan benoemd worden, komen overeen met de zes velden zoals genoemd in hoofdstuk 6. Aan de hand van de vragenlijst kunnen we nagaan wat we allemaal doen, waar nog verbeteringen mogelijk zijn en welke prioriteiten daarin gesteld worden.

8. Veiligheidscoördinator en vertrouwenspersonen

8.1. Veiligheidscoördinator

Ons IKC kent een veiligheidscoördinator die samen met de IKC-directeur verantwoordelijk is voor de borging van het sociaal veiligheidsbeleid. Daaronder verstaan we:

- Regelmatig evalueren van het sociaal veiligheidsbeleid;
- Uitkomsten van de jaarlijkse sociale monitor analyseren, conclusies en adviezen formuleren;
- Incidentenregistratie bijhouden, gegevens analyseren en adviezen formuleren;
- Onderhouden en mede uitvoeren van het digitaal veiligheidsplan.

De veiligheidscoördinator van ons IKC is Stefan de Jonge. Hij is als volgt bereikbaar:

Telefoon : 026-3118974

Email : directie@ikc-debrug.nl

8.2. Intern vertrouwenspersoon (contactpersoon)

Binnen Innerwaard is afgesproken dat iedere school een eigen contactpersoon heeft. De contactpersoon functioneert als intern vertrouwenspersoon en is toegankelijk voor alle betrokkenen bij ons IKC: kinderen, ouders en medewerkers. De contactpersoon gaat in vertrouwen om met zijn/haar taak en is alleen verantwoording schuldig aan het bevoegd gezag (bestuur van de stichting). De contactpersoon kan worden ingeschakeld als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag en er behoefte bestaat om hierover in vertrouwelijkheid te praten en advies in te winnen. De taken van de contactpersoon zijn:

- Eerste opvang verlenen, begeleiding bieden en nazorg bieden;
- Verwijzen naar professionele hulpverlening en externe vertrouwenspersoon;
- Meldplicht naar bestuur bij ernstig grensoverschrijdend gedrag, zoals seksuele intimidatie;
- Initiatieven nemen en adviezen geven over het sociaal veiligheidsbeleid.

De interne vertrouwenspersoon van ons IKC is Marcia van Looijengoed. Zij is als volgt bereikbaar:

Telefoon : 026-3118974

Email : m.vanlooiengoed@ikc-debrug.nl

8.3. Extern vertrouwenspersoon

Het IKC heeft via Innerwaard beschikking over een extern vertrouwenspersoon. Deze is aangesteld als aanspreekpunt en adviseur voor klachten van kinderen, ouders en medewerkers over nalatigheid, maatregelen en gedrag op het IKC. De externe vertrouwenspersoon is onafhankelijk en is (zonder bemiddeling van het IKC) toegankelijk voor alle betrokkenen. Taken en verantwoordelijkheden van de extern vertrouwenspersoon zijn:

- Nagaan of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. De vertrouwenspersoon onderzoekt of de gebeurtenis aanleiding geeft tot het indienen van een officiële klacht of aangifte.
- Begeleiden van de klager bij de verdere klachtenprocedure en desgewenst bijstand verlenen bij het doen van aangifte bij de politie;
- De klager verwijzen indien noodzakelijk of wenselijk naar de juiste hulpverleningsinstanties;
- Gevraagd of ongevraagd advies geven over de door het bevoegd gezag te nemen besluiten.

De vertrouwenspersoon neemt bij de werkzaamheden de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht en is verplicht tot geheimhouding van alle zaken die hij/zij in die hoedanigheid verneemt. Deze plicht vervalt niet nadat betrokkene de taak als vertrouwenspersoon heeft beëindigd.

De externe vertrouwenspersoon van ons IKC is Chiene Hulst. Zij is als volgt bereikbaar:

Telefoon : 06-45434266

Email : chienehulst@externevertrouwenspersoon.nl

9. Klachtenregeling en klachtencommissie

We streven er altijd naar om onvrede bij ouders of kinderen in goed overleg met elkaar op te lossen. Soms lukt dat niet. Ons IKC kent een klachtenregeling, waarin wordt beschreven hoe ouders of kinderen een klacht kunnen indienen en op welke wijze deze wordt behandeld. Tevens worden de taken en verantwoordelijkheden van de klachtencommissie weergegeven. De klachtenregeling maakt integraal onderdeel uit van ons veiligheidsbeleid.

10. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

We hanteren de landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode bevat een stappenplan en signalenlijst welke gevolgd kan worden wanneer er vermoedens bestaan van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode maakt integraal onderdeel uit van ons veiligheidsbeleid.

Protocol: Handelen bij grensoverschrijdend gedrag

In hoofdstuk 5 van deze notitie hebben wij allerlei vormen van grensoverschrijdend gedrag door kinderen beschreven. In dit protocol worden richtlijnen en handvatten aangereikt hoe te handelen bij grensoverschrijdend gedrag. Grensoverschrijdend gedrag kent vele verschijningsvormen en is in de kern alle gedrag dat inbreuk doet op het gevoel van veiligheid.

- Buitensluiten van de groep, isoleren, negeren, samenzweren;
- Uitgesloten worden vanwege het anders zijn (kleding, uiterlijk, gedrag, levensovertuiging);
- Fysiek bedreigd worden; geïntimideerd worden;
- Slaan, schoppen, trekken, duwen, spugen of niet gewenst vast gehouden worden;
- Belemmerd worden in je vrijheid van bewegen;
- Berekenend gedrag om iemand te kleineren of te kwetsen;
- Herhaaldelijk, systematisch en langdurig kwetsen ;
- Roddelen, beledigen, belachelijk maken, uitlachen;
- Bijnamen geven;
- Gemene briefjes schrijven, apps versturen, cyberpesten;
- Buiten school opwachten; bedreigen, intimideren;
- Op weg naar huis achterna rijden; naar het huis van het slachtoffer gaan;
- Bezittingen afpakken of vernielen;
- Verbale agressie; schelden of schreeuwen.
- Seksueel/ fysiek ongewenst gedrag

Wanneer grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van het slachtoffer zich regelmatig voordoet, spreken we van pesten. Vaak zijn er meerdere kinderen bij betrokken. We onderscheiden in dit verband veroorzakers, slachtoffers, meelopers, mededelaars en zwijgers. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en systematische karakter. De inzet van pestgedrag is altijd macht en intimidatie. Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen en ruzie.

Aanpak van grensoverschrijdend gedrag

Uitgangspunten

We zien grensoverschrijdend gedrag als een probleem van alle direct betrokken partijen: kinderen, ouders en leerkrachten. Los van het feit of grensoverschrijdend gedrag wel of niet aan de orde is, maken we dit onderwerp regelmatig bespreekbaar met de kinderen en de ouders. Als grensoverschrijdend gedrag optreedt nemen we daar duidelijk stelling in.

- Grensoverschrijdend gedrag zien we als een groepsprobleem. Versterkers moedigen het aan, meelopers doen mee en buitenstaanders laten het gebeuren. Zonder verdedigers maakt een gepest kind geen kans. Niet iedereen is verantwoordelijk voor grensoverschrijdend gedrag, maar iedereen is er wel verantwoordelijk voor dat er een einde aan komt.
- In de groep bespreken we regelmatig onderwerpen zoals veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep of de aanpak van ruzies. We verwachten dat kinderen problemen bij de leerkracht aan kaarten. Alle kinderen zijn verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Bij grensoverschrijdend gedrag wordt het inschakelen van de leerkracht (ook door andere kinderen) niet opgevat als klikken. Als kinderen er met elkaar niet uitkomen, mogen zij altijd onze hulp vragen.

Procedure en acties

1. We reageren altijd direct op een voorval of op signalen van kinderen en ouders. Hiermee maken we aan alle kinderen duidelijk dat grensoverschrijdend gedrag niet wordt geaccepteerd.
2. We leren kinderen te zeggen: "Stop, hou op, ik wil dit niet of ik vind het niet fijn dat je ....". Dit proberen we op een rustige en een goede manier te zeggen (ook non-verbaal). Dit wordt ook ingeoefend en herhaald. Dat staat o.a. bij Rots en Water training centraal.
3. Wanneer dit geen positief effect heeft, roept het kind onze hulp in. We nemen dan in een gesprek met de betrokken kinderen in eerste instantie de rol van mediator in. De eerste taak is het verwoorden van het ongewenste gedrag en dit te laten verwoorden naar gewenst gedrag.
4. We gaan altijd meteen in gesprek met de betrokken kinderen/de hele groep. Ook de ouders worden hierover meteen (tijdens deze dag) ingelicht. We maken en monitoren afspraken. We evalueren deze regelmatig.
5. Indien het grensoverschrijdend gedrag zich blijft herhalen gaan we gesprekken aan met de ouders van het slachtoffer en van de veroorzaker(s). De betrokken ouders blijven wij actief betrekken bij de verdere gang van zaken rond het incident
6. Afhankelijk van de aard van het incident informeren we ook de overige kinderen en ouders.
7. De leerkracht overlegt regelmatig met de IB-er, die de situatie in het kernteam bespreekt. We nemen maatregelen om het ongewenste gedrag te laten stoppen en indien mogelijk om te zetten naar positief gedrag met gewenste interacties.
8. Incidenten worden besproken in het team en we informeren elkaar over de te nemen of genomen maatregelen.
9. We bieden altijd hulp aan het slachtoffer. We verwijzen ouders van het slachtoffer zo nodig naar de vertrouwenspersoon en/of hulpverleningsinstanties. Daartoe kunnen wij ook rekenen op de begeleiding vanuit het ondersteuningsteam en sociaal team.
10. Ook de ouders van de veroorzaker(s) verwijzen wij zo nodig naar professionele hulpverlening.
11. Bij aanhoudend grensoverschrijdend gedrag kan er voor gekozen worden om een time-out in te lassen of de veroorzaker (tijdelijk) in een andere groep te plaatsen. In ernstige situaties zullen we indien mogelijk de groepsindeling herschikken.
12. In extreme gevallen kan na overleg met het bevoegd gezag en de onderwijsinspectie een leerling geschorst of verwijderd worden.

Positief groepsgedrag

Het stimuleren van gewenst gedrag bevordert een positieve sfeer in de klas. Ongewenst gedrag ontstaat in de context van een bepaalde groepssfeer waarbij iedereen een rol heeft. Positief voorbeeldgedrag van onszelf en duidelijk en consequent optreden helpt bij het creëren van een veilige sfeer in ons IKC.

- We nemen vanaf de eerste dag de leiderschapsrol in en sturen in een vroeg stadium op duidelijke groepsnormen.
- We bespreken samen met de groep (aan het begin van het schooljaar) afspraken en regels over hoe met elkaar wordt omgegaan.
- We houden de regie en bespreken regelmatig de afspraken in de groep.
- We reageren direct op grensoverschrijdend gedrag in de groep en spreken kinderen er consequent op aan.
- Wij voeren het 6 weken plan uit rondom de groepsvorming, zodat de fases van groepsvorming doorlopen worden (zie bijlage). Wij zijn ons bewust van het feit dat deze fases bij wisseling ook na (lange) vakanties en verandering van leerlingen in een groep steeds opnieuw plaatsvinden.

Incidentenregistratie

Incidenten worden geregistreerd zodat we de uitvoering van het veiligheidsbeleid kunnen monitoren. Leerkrachten vullen het formulier in en de veiligheidscoördinator is verantwoordelijk voor de registratie en analyse van de gegevens. De incidentenregistratie wordt opgenomen in Parnassys (digitaal leerlingen administratiesysteem).

Protocol: Sociale media en ongewenst online gedrag

Sociale veiligheid gaat ook over de 'online' veiligheid. Grensoverschrijdend online gedrag vormt een bedreiging voor de veiligheid van kinderen, ouders en medewerkers. Sociale media kunnen een katalyserende werking hebben. Het is daarom belangrijk om kinderen attent te maken op de werking van sociale media en aandacht te besteden aan mediawijsheid. Ze moeten weten dat sociale media gebruik maken van algoritmes, waardoor ze in een informatiebubbel terecht kunnen komen. Het contact met gelijkgestemden bevestigt alternatieve feiten en versterkt de eigen mening. Een tegengeluid dringt nauwelijks door tot die bubbel. Daarnaast wordt het steeds moeilijk om op internet vast te stellen wat gemanipuleerde waarheid, werkelijkheid en fake news is.

Ongewenst online gedrag van kinderen

Veel vormen van online ongewenst gedrag zijn strafbaar. De meeste kinderen zijn zich hier niet van bewust. Een op de zeven jongeren verstuurt seksueel beeldmateriaal via sociale media en vindt dat normaal (Een Vandaag jongerenpanel 2015). Ze weten niet dat het bezitten, verspreiden of ongevraagd openbaar maken van naaktfoto's strafbaar is. Ook stiekem opnames maken van iemand, een ander online bedreigen, chanteren of belachelijk maken kan als strafbaar worden aangemerkt.

Bij grensoverschrijdend gedrag via internet en sociale media gaat het om bijvoorbeeld:

- Ruzies (of het filmen daarvan), bedreigen, schelden, pesten en buitensluiten;
- Het verspreiden via ongewenst beeldmateriaal zoals naaktfoto's;
- Het schaden van de reputatie van kinderen door het plaatsen en verspreiden van ongewenste informatie (bijvoorbeeld bangalijsten, bezemen);
- Hacken van accounts van kinderen;
- Cyberbaiting; het online pesten, bedreigen en voor schut zetten van anderen.

De gouden regel is: onderneem altijd actie naar aanleiding van online ongewenst gedrag. De valkuil is dat er niets gedaan wordt, omdat scholen zich onvoldoende verantwoordelijk voelen voor 'iets dat zich afspeelt buiten de poort van school'. Maar de praktijk laat zien dat voorvallen op sociale media die zijn ontstaan buiten schooltijd een grote impact hebben in de klas. Het zorgt voor spanningen tussen kinderen, ruzies en onrust. Daarmee is het dus wel een zaak van de school. Niets doen tast het veiligheidsgevoel van kinderen aan en vergroot de kans op klachten en escalatie van een incident.

Acties

- We reageren altijd op een voorval. Hiermee maken we iedereen duidelijk dat online ongewenst gedrag niet wordt geaccepteerd;
- In het team bespreken we het incident en de te nemen of genomen maatregelen;
- Met de kinderen bespreken we het incident in de klas. We gaan met hen in gesprek, verbieden het delen van belastend beeldmateriaal en wijzen hen op de consequenties indien ze dit wel doen;
- We geven voorlichting over ongewenst online gedrag en misbruik van sociale media;
- De betrokken ouders worden geïnformeerd en betrokken bij de verdere gang van zaken rond het incident;
- Afhankelijk van de aard van het incident worden de overige kinderen en ouders geïnformeerd.
- We nemen passende maatregelen gericht op het herstellen van het veiligheidsgevoel van het slachtoffer (en overige kinderen);

- Preventief; we laten deze onderwerpen, gekoppeld aan de schoolafspraken regelmatig terugkomen in de groepen.
- Ouders van het slachtoffer maken wij attent op professionele hulpverlening en op de mogelijkheid tot het doen van aangifte;
- We nemen maatregelen in de richting van de dader en verwijzen ouders zo nodig naar hulpverlening.
- Afhankelijk van de aard en ernst van het incident schakelen wij de politie in. Ook voor advies kan met hen contact worden gezocht, bijvoorbeeld als een naaktfoto van een kind circuleert op internet.

Ongewenst online gedrag van medewerkers

Medewerkers kunnen ook over de grens gaan van toelaatbaar online gedrag. Het gaat dan om grensoverschrijdend digitaal contact met kinderen of om ongewenste uitlatingen en profilering via privé accounts op sociale media. Medewerkers maken zich schuldig aan strafbaar online gedrag als er sprake is van grooming; het doen van een voorstel met seksuele bedoelingen aan een minderjarige. Heeft een medewerker seksueel of erotisch getint online contact met een minderjarige kind dan geldt de wettelijke verplichting om aangifte te doen bij de politie. Uit de praktijk blijkt dat openheid van zaken de beste keus is en dat dit de kans op onrust en escalatie van een zaak kan voorkomen.

Acties

- We gaan altijd gesprek met de medewerker over een voorval/melding/klacht/signaal/gerucht;
- Met de medewerker maken we afspraken over professioneel online gedrag en correcte online communicatie met kinderen en ouders;
- Afhankelijk van de aard van het ongewenst gedrag wordt coaching op gedrag aangeboden of verplicht. We verwijzen zo nodig naar hulpverlening;
- Teamleden worden geïnformeerd over het voorval en de genomen of te nemen maatregelen.
- Wij overleggen met de ouders van het slachtoffer en verwijzen hen zo nodig naar de vertrouwenspersoon en/of externe hulpverlening;
- Afhankelijk van de ernst van het incident nemen we arbeidsrechtelijke maatregelen;
- Wij informeren ouders van kinderen afhankelijk van de aard en grootte van het incident;
- We nemen contact op met de politie in geval van strafbaar online gedrag;
- Het bevoegd gezag is verplicht aangifte te doen bij de politie, na overleg met de vertrouwensinspectie, in geval er een vermoeden bestaat dat een medewerker seksueel online contact heeft (gehad) met een minderjarige (meld- en aangifteplicht);
- Ook medewerkers die weet hebben of een vermoeden hebben, dat een collega seksueel online contact heeft (gehad) met een minderjarige, zijn wettelijk verplicht dit te melden bij het bestuur (meld- en aangifteplicht).

Preventieve maatregelen

Voorlichting

Wij, volwassenen, denken dat kinderen alles weten over sociale media en internet. Dat is een misverstand. Ze zijn erg vaardig in het gebruiken van digitale communicatiemiddelen maar ze zijn zich daarentegen vaak niet bewust van de risico's en overzien de gevolgen van grensoverschrijdend online gedrag niet altijd. Ze kijken bovendien heel anders aan tegen misbruik van sociale media dan volwassenen. Rouleert een naaktfoto van een klasgenote via sociale media dan is dat volgens leerlingen vaak de schuld van die persoon zelf: "moet ze maar niet zo stom zijn". Het hacken van een account van een leerkracht en ongepaste teksten en afbeeldingen plaatsen is in de ogen van de meeste jongeren grappig. Ze zijn zich er niet van bewust hoe schadelijk en kwetsend dit voor de leerkracht is, dat het strafbaar is en dat de betreffende leerkracht aangifte tegen ze kan doen.

We geven voorlichting aan ouders over het onderwerp sociale media. I.s.m. onze MR organiseren we met regelmaat (laatst geweest in 2019) een thema-avond. Ook informeren we ouders hierover via bijvoorbeeld een (nieuws)brief. We geven uitleg over online trends en populaire apps, vormen van misbruik, gevolgen voor slachtoffers en daders en geef ze tips over hoe ze met hun kind het onderwerp thuis kunnen bespreken.

Tijdens de week van de mediawijsheid besteden we jaarlijks in de groepen uitgebreid aandacht aan social media.

Digitaal burgerschap

Correct en respectvol met elkaar omgaan, ook online, is iets dat kinderen moeten leren. Burgerschap krijgt daarmee een digitale variant. Kinderen worden bewust gemaakt van hun gedrag en wat de gevolgen zijn van bepaalde gedragingen voor henzelf en anderen. Ze krijgen vaardigheden aangereikt voor correcte omgang met elkaar en worden weerbaar gemaakt in het omgaan met ongewenst gedrag. Het geven van voorlichting over gebruik en misbruik van sociale media en internet kan hier een belangrijke rol in spelen.

BIJLAGE 3:   *Formulier incidentenregistratie (opgenomen in Parnassys)*

Formulier incidentenregistratie	
Naam en functie: Datum:	
Welk incident heeft zich in of om het IKC voorgedaan? - Tussen kinderen - Tussen ouders - Tussen leerkracht en kind - Tussen ouders en kind - Tussen leerkracht en ouders	
Wie waren erbij betrokken?	
Welke acties zijn ondernomen?	
Overleg gehad met: - Directie - Intern begeleider - Collega's - Ouders - Sociaal team - Politie - Anders	
Datum verslaglegging in leerlingendossier:	

Stappenplan aanmaken incident (bij grensoverschrijdend gedrag) in Parnassys:

- 1: Start Parnassys op en **log in** met je eigen gegevens.
- 2: Klik op je **groep** en vervolgens bovenin op het tabblad **“Groepskaart”**
- 3: **‘Vink’ de leerling of de leerlingen aan** waarvoor je een incident wilt aanmaken.
- 4: Klik onderin je scherm op **“Individuele notitie opstellen”**
- 5: Wanneer het notitiescherm geopend wordt, klik je op **“categorie”**, en vervolgens op **“incidentenregistratie”**

Notitie aanmaken

Groep 3 (2019 / 2020)

Overzicht Leeringen Groepskaart Absentie Rooster Toetsen Begeleiding Map

Datum: 21-01-2020

Onderwerp: [ ]

Categorie: Incidenten registratie

Bewerkt door: [ ]

Bewerkt op: [ ]

Markeren als ongelezen: [ ]

Welk incident heeft zich in

- Tussen kinderen
- Tussen ouders
- Tussen leerkracht en kind
- Tussen ouders en kind
- Tussen leerkracht en ouders

Wie waren erbij betrokken?

Overleg gehad met:

- Directie
- Intern begeleider
- Collega's

Opslaan Annuleren

- 6: Vervolgens vul je, voor zover van toepassing alle **“kopjes”** in en druk tot slot op **“opslaan”**. Het incident wordt dan opgeslagen bij de aangevinkte leerlingen.